

УДК 347.9(4)

DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2024.1.10>

Петренко Н. Д.,

аспірантка кафедри цивільного, нотаріального та виконавчого процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
суддя Господарського суду Одеської області

ШТРАФ ЗА ЦИВІЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ НІМЕЧЧИНИ

Анотація. Статтю присвячено підставам притягнення особи до відповідальності у цивільному судочинстві Німеччини та штрафу як одній із форм відповідальності.

Узагальнено підстави для накладення штрафу: 1) якщо сторона не з'явилася на слухання у випадку, коли суд розпорядився, щоб сторони з'явилися особисто; 2) якщо належним чином викликаний свідок не з'явився; 3) якщо свідок відмовляється давати показання або бути приведеними до присяги; 4) неявка експерта до суду або відмова надати звіт; 5) якщо особа не виконує обов'язку вчинити дії (надати інформацію про доходи чи майно тощо); якщо боржник порушує визначений судом обов'язок вчинити або припинити дії, утриматися від вчинення дій.

Встановлено, що можливість накладення штрафу завжди залежить від наявності певних умов. У разі неявки сторони доцільність накладення штрафу має залежати від значення неявки учасника для перебігу судового провадження (наприклад, чи має вона наслідком затягування судового спору, перешкодження мирному врегулюванню спору, ускладнення з'ясування фактичних обставин справи), а також – наскільки це відомо – від ступеня порушення обов'язку (наприклад, ступінь вини; перша чи повторна неявка), обґрунтування неявки неповажними причинами чи ненадання пояснень причин неявки, особисті та економічні обставини учасника справи.

Німецьке процесуальне законодавство не завжди розцінює штраф як захід відповідальності, а тому дозволяє накладати його повторно: наприклад, на судового експерта за неявку чи ухилення від надання висновку. Однак якщо свідок відмовляється давати показання або бути приведеними до присяги штраф не може бути накладений повторно.

Відзначено, що в деяких випадках накладенню штрафу має передувати попередження: у разі несвочасного подання висновку експертом, на нього може бути накладено штраф, однак цьому має передувати попередження експерта про надання певного строку. Для притягнення до відповідальності боржника, що порушує визначений судом обов'язок вчинити або припинити дії, утриматися від вчинення дій, так само необхідно попередження.

Ключові слова: *неповага до суду, штраф, цивільний процес, процесуальна відповідальність, зловживання цивільними процесуальними правами.*

Petrenko N. D. A fine under the Civil procedure code of Germany

Abstract. The article is devoted to the grounds of holding a person liable in German civil proceedings and a fine as one of the forms of liability.

The grounds for imposing a fine can be summarized as follows: 1) if a party has not appeared at a hearing in the event that the court ordered the parties to appear in person; 2) if a duly summoned witness has not appeared; 3) if the witness refuses to testify or be sworn in; 4) non-appearance of an expert in court or refusal to provide an expert opinion; 5) if a person does not fulfill the obligation to perform actions (provide information about income or property, etc.); if a debtor violates the obligation determined by the court to perform or cease actions, to refrain from performing actions.

It was established that the possibility of imposing a fine always depends on the presence of certain conditions. In case of non-appearance of a party, the expediency of imposing a fine should depend on the significance of the participant's non-appearance for the course of the court proceedings (for example, whether it has the effect of prolonging the litigation, hindering the peaceful settlement of the dispute, complicating the clarification of the actual circumstances of the case), as well as – as far as is known – on the degree of breach of duty (for example, the degree of guilt; first or repeated non-appearance), justification of the non-appearance with improper reasons or failure to provide explanations for the reasons for the non-appearance, personal and economic circumstances of the participant in the case.

German procedural law does not always consider a fine as a measure of holding a person liable, and therefore allows it to be imposed repeatedly: for example, on a forensic expert for failure to appear or evading to provide their expert opinion. However, if a witness refuses to testify or be sworn in, the fine cannot be imposed again.

It was noted that in some cases, the imposition of a fine should be preceded by a warning: in the case of late submission of an opinion by an expert, a fine may be imposed on them, but this should be preceded by giving a warning to the expert about giving a certain period. In order to bring to justice a debtor who violates the court-defined obligation to perform or stop actions, to refrain from performing actions, a warning is also necessary.

Key words: *contempt of court, fine, civil process, procedural liability, abuse of civil procedural rights.*

Вступ. Як вказує Ф. Бернер, досліджуючи законодавці завжди використовували цивільне процесуальне право для запобігання певним формам позапроцесуальної поведінки, а важливість профілактичної мети норм не тільки у матеріальному, а й в процесуальному праві, помітно зростає [1]. Саме тому посилення заходів протидії зловживанню процесуальними правами та порушенню норм процесуального права – зростає. Суд, позбавлений санкційних механізмів, не може ефективно керувати судовим процесом, а відтак і досягнення мети судового розгляду може опинитися під загрозою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням застосування штрафу у цивільному процесі Німеччини, крім Ф. Бернера, приділяли свою увагу Арвед Бломаєр [2], який прослідкував, починаючи з кінця XIX століття, наявність не тільки цивільно-процесуальної, а й кримінальної складової у притягненні особи до відповідальності за порушення судової заборони. Оскільки санкція передбачала штраф або ув'язнення, розглядати її як простий примус для виконання – не вбачається можливим. тому ним стверджувалось про подвійну правову природу відповідальності. Айсінг Рахель у своєму дисертаційному дослідженні «Виконання судової заборони відповідно до розділу 890 Цивільного процесуального кодексу Німеччини (Zivilprozessordnung, далі – ZPO) у сфері протиріччя між матеріальним правом і процесуальним урегулюванням» розглянула взаємовиключні порядки накладення штрафу у цивільному судочинстві: відмінність у підставах, процедурі вирішення питання та наслідках [3].

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ZPO, підставою для накладення штрафу можуть бути наступні обставини:

1) якщо сторона не з'явилася на слухання у випадку, коли суд розпорядився, щоб сторони з'явилися особисто, якщо це буде необхідно, щоб з'ясувати факти та обставини справи. Якщо з огляду на велику відстань або з іншої поважної причини неможливо обґрунтовано очікувати, що сторона з'явиться особисто на слухання, суд повинен утриматися від визнання явки обов'язковою (§ 141 ZPO).

Структурно дана норма розміщена серед статей, що регулюють підготовчі дії суду до розгляду справи, на відміну від заслуховування сторони (фактично – допиту) в порядку § 450 ZPO, що є вже частиною етапу збору доказів, тому ці два випадки заслуховування сторони різняться у часі: заслуховування сторін за § 141 ZPO зазвичай відбувається на початку процесу, особливо в рамках мирного слухання (§ 278 ZPO), заслуховування сторін як доказу в порядку § 450 ZPO відбувається лише після спірного слухання (§ 279 ZPO).

Виклик сторони для з'ясування фактів на ранньому етапі дозволяє суду встановити реальне ставлення особи до її вимог та заперечень, з'ясувати можливості примирення чи виявити розбіжності у позиції сторони та її представника. Вимога особистої явки сторін для подальшого з'ясування фактів не має сприйматися як посилення захисту інтересів певної сторони чи як прояв упередженості суду. Вирішення питання про те, чи винесе суд ухвалу про особисту явку, покладається на його розсуд і в першу чергу залежить від міркувань доцільності. Зокрема, за наявності великої кількості сторін суд має право викликати на засідання лише декількох з них особисто, для достатньої ясності щодо фактів справи, якої неможливо досягти без особистого обговорення зі стороною. Недостатньо, щоб присутність сторони була просто «бажа-

ною», наприклад, з метою укладення мирової угоди, адже таку дію уповноважений вчинити і представник.

Однак, навіть якщо суд викликав особу, а особа, належним чином повідомлена, проігнорувала судовий розгляд, це не означає, що суд обов'язково має притягнути сторону до відповідальності: у разі неявки без поважних причин такого учасника, суд не зобов'язаний накладати адміністративне стягнення – на відміну від неявки належним чином викликаного свідка. Навпаки, навіть якщо наявні всі підстави для накладення штрафу, рішення про те, чи слід взагалі накладати штраф, приймається на розсуд суду. Позиція суду має залежати від значення неявки учасника для перебігу судового провадження (наприклад, чи має вона наслідком затягування судового спору, перешкоджання мирному врегулюванню спору, ускладнення з'ясування фактичних обставин справи), а також – наскільки це відомо – від ступеня порушення обов'язку (наприклад, ступінь вини; перша чи повторна неявка), обґрунтування неявки неповажними причинами чи ненадання пояснень причин неявки, особисті та економічні обставини учасника справи. Суд, який приймає рішення, несе відповідальність за вибір і зважування аспектів, які стосуються накладення штрафу. Природно, що можуть бути враховані лише обставини, відомі суду на момент ухвалення рішення. У тих справах, у яких на момент ухвалення рішення суд не має даних щодо причин відсутності особи або її матеріального становища, вирішальним фактором для накладення судового штрафу та визначення його розміру має бути принаймні оцінка значення неявки залученої сторони для подальшого перебігу провадження [4].

Штраф на сторону накладається у тому ж розмірі, що накладається на свідка у разі його неявки на засідання, призначене для його допиту. Однак штраф не може бути накладено, коли сторона бере участь у судовому розгляді через представника, який повністю здатний «замінити» сторону у з'ясуванні судом усіх необхідних питань та уповноважений робити заяви, зокрема, укладати мирову угоду;

2) неявка свідка: якщо належним чином викликаний свідок не з'явився, окрім накладення на нього штрафу, може бути застосоване стягнення витрат, пов'язаних з його неявкою. А у випадку, якщо стягнення зі свідка не може бути здійснене, він може бути примусово затриманий. Витрати не повинні бути покладені на свідка, а також не можуть бути призначені будь-які засоби адміністративного примусу, якщо свідок вчасно та обґрунтовано виправдає свою неявку (§ 380 ZPO). Метою норми є заохочення свідка до виконання обов'язку, повідомленого йому в повістці з'явитися до суду для проведення допиту. Хоча норма не містить прямої на це вказівки, еквівалентом неявки свідка є його самовільне залишення зали судового засідання без відповідного дозволу суду; явка у стані, в якому його неможливо допитати (алкогольне чи наркотичне сп'яніння тощо), однак на практиці суди також утримуються від вжиття примусових заходів, якщо необхідність допиту свідка, який не з'явився, згодом відпала (через відкликання стороною заяви про допит свідка чи через наявність інших достатніх доказів), чи якщо свідок з'явився із запізненням (однак тут важливо, щоб таке запізнення не унеможливило допит свідка).

Норма містить спеціальне застереження, що у разі неявки свідка в кілька інстанцій повторно застосовуються або призначаються заходи адміністративного примусу, хоча, все ж таки, таку поведінку можна кваліфікувати не як повторне притягнення до відповідальності, а притягнення відповідальності за нове правопорушення, подібне по суті, але відмінне за фактичними обставинами (неявка у судове провадження, що здійснюється судом вищої інстанції).

Процесуальне законодавство не встановлює граничних розмірів штрафу, тому суд обирає санкцію, керуючись принципом пропорційності, зокрема, залежно від економічного становища свідка, ступеня порушення ним процесуальних обов'язків, важливості правового питання та свідчень для вирішення справи тощо. Тривалість затримання вимірюється днями та не може перевищувати 6 тижнів. Судова практика сформувала приблизні орієнтири, в межах яких суди накладають

штрафи на свідка: у випадку першого порушення – штраф у розмірі від 50 до 150 євро, що альтернативно 2-3 дням ув'язнення, у разі накладення штрафу до 300 євро зазвичай немає необхідності детально обґрунтовувати суму штрафу [5].

Свідок може подати апеляцію щодо вжитих судом заходів, однак існує можливість скасувати санкцію, не подаючи апеляційної скарги, принісши вибачення суду чи надавши докази поважності причини неявки;

3) якщо свідок відмовляється давати показання або бути приведеними до присяги без надання будь-яких підстав для такої відмови або мотивує свою відмову підставами, які були визнані несуттєвими в остаточному та обов'язковому рішенні, витрати, пов'язані з такою відмовою, покладаються на свідка, одночасно з цим накладається примусове стягнення штрафу, а в разі неможливості стягнення цього штрафу – застосовується примусове тримання під вартою (§ 390 ZPO). Тримання під вартою застосовується не довше ніж до кінця судового розгляду в поточній інстанції або поки свідок не виконає свого обов'язку, або поки сторона не відмовиться від допиту даного свідка.

На відміну від вищезазначеного § 380 ZPO, у разі відмови свідка від надання показань чи приведення до присяги санкції, передбачені § 390 ZPO, не можуть бути накладені повторно. А на такі примусові заходи може бути подано апеляційну скаргу, яка призупиняє дію заходів примусу (§ 570 ZPO);

4) неявка експерта до суду або відмова надати звіт, незважаючи на зобов'язання це зробити, або якщо експерт безпідставно зберігає файли чи інші документи, тягне за собою можливість накладення на нього витрат, пов'язаних з такою поведінкою, та одночасне стягнення штрафу (до 3 000 євро). Метою такої норми є стимулювання експерта належним чином виконувати свої процесуальні обов'язки. Однак, на відміну від свідків, за неявку чи ухилення від надання висновку для експерта не передбачається такої санкції як ув'язнення. В даному випадку відмова від надання висновку не завжди тягне за собою відповідальність: як для свідків, так і для експертів передбачено перелік випадків, коли

вони можуть письмово відмовитися від виконання процесуального обов'язку.

Слід також зробити певне застереження щодо того, хто може виступати у якості експерта у суді: відповідно до § 407 ZPO, окрім осіб, які професійно займаються експертною діяльністю у певній сфері, у якості судового експерта може бути викликано особу, яка публічно займається економічною діяльністю, наукою, мистецтвом чи комерційною діяльністю, знання якої є необхідною умовою та достатніми для підготовки звіту, або якщо особа заявила суду, що вона бажає подати такий звіт, вона зобов'язана це зробити. Саме тому, на відміну від свідків, для експерта не передбачено відповідальності за відмову скласти присягу, адже для професійного експерта складення присяги безпосередньо у суді не вимагається, він може послатися на складення присяги як підставу для вступу у професію у своєму висновку, тоді як непрофесійні експерти складають присягу або до подання висновку, або після подання (§ 410 ZPO), тому відмова від приведення до присяги після подання висновку тлумачитиметься як відмові від надання висновку.

У разі неодноразового невиконання обов'язків штраф може бути накладено повторно. Крім цього, у разі несвоєчасного подання висновку експертом, на нього може бути накладено штраф, однак цьому має передувати попередження експерта про надання певного строку (§§ 409, 411 ZPO). Як у випадку неявки, відмови від надання звіту, так і у випадку затримки його подання, експерт може притягатися до відповідальності повторно. Додатково, хоча це і не вважається процесуальною санкцією, наслідком відмови експерта від подання звіту чи невиправданої затримки у його поданні може бути відкликання замовлення на експертний висновок та відмова експерту у відшкодуванні витрат на проведення експертизи;

5) в деяких випадках німецьке процесуальне законодавство надає можливість суду першої інстанції, який розглядав справу, за заявою кредитора у разі невиконання боржником свого обов'язку вчинити дії (надати інформацію про доходи чи майно тощо), покласти цей обов'язок на іншу особу за

рахунок боржника. Якщо дія, яка залежить виключно від волі боржника, не може бути вчинена третьою особою, і якщо кредитором подано відповідне клопотання, суд першої інстанції, який розглядає справу, зобов'язаний стимулювати боржника вчинити таку дію шляхом накладення штрафу (від 5 до 25 000 євро), а у випадку, якщо таку виплату неможливо отримати, шляхом взяття під варту або позбавлення волі (§ 888 ZPO).

Процесуальний закон, хоча і вимагає від кредитора подання заяви про накладення штрафу, не зобов'язує останнього визначити його розмір, адже це відноситься до повноважень суду, який за власним внутрішнім переконанням, враховуючи всі обставини невиконання судового рішення, призначає штраф у межах, визначених законом (зазначення у прохальній частині розміру штрафу може бути навіть небажаним, оскільки в такому випадку суд буде позбавлений можливості встановити більший розмір штрафу). Саме для цього, переважно в інтересах боржника, суд має провести слухання, з'ясувати позицію боржника та надати йому можливість подати докази на її підтвердження (наприклад, щодо поважності невиконання рішення через хворобу).

Примусове затримання (строком до 6 місяців) може бути допущено негайно лише в тому випадку, якщо є очевидним, що судовий наказ про сплату штрафу не матиме ефекту (якщо рішення про сплату штрафу раніше не було виконано або якщо боржник не має активів).

Заходи процесуального примусу, що застосовуються за цією статтею ZPO, спрямовані не на те, щоб покарати боржника за минулу неправомірну поведінку, а на те, щоб застерігти його від вчинення неприйнятної дії в майбутньому, тому засоби примусу не мають характеру санкції, а є «запобіжним заходом», стимулюванням до належної процесуальної поведінки. Цим пояснюється можливість повторного вжиття заходів примусу, якщо боржником не виконуються процесуальні обов'язки. Виконання рішення про стягнення штрафу ґрунтується на загальних засадах виконання судових рішень, а сума стягнення зараховується на рахунок держави;

б) якщо боржник порушує визначений судом обов'язок вчинити або припинити дії, утриматися від вчинення дій, суд першої інстанції, який розглядає справу, повинен призначити йому покарання за кожне порушення: штраф (від 5 до 250 000 євро), а у разі неможливості стягнення штрафу – примусове затримання (не довше двох років) або примусове ув'язнення на строк до шести місяців. Оскільки накладення такого роду стягнення є реакцією на порушення обов'язків боржником, воно також має подібний (репресивний) характер як за кримінальний злочин, тому в даному випадку застосовуються кримінальні стандарти притягнення до відповідальності: встановлення вини, забезпечення права на публічний розгляд справи із наданням можливості захисту своєї позиції, заборона подвійного покарання тощо. (§ 890 ZPO).

На відміну від § 888 ZPO, дана стаття вимагає, щоб притягненню до відповідальності передувало попередження боржника, яке має винести суд першої інстанції, за відповідним клопотанням, якщо про це не було зазначено у остаточному рішенні. Така «погроза судом» має на меті поінформувати боржника про можливі наслідки порушення судової заборони і тим самим заохотити його до її виконання та добросовісної поведінки [6].

Оскільки притягнення до відповідальності щодо даних обставин здійснюється у порядку примусового виконання, німецьке процесуальне законодавство передбачає можливість подання апеляційної скарги без проведення усного слухання (§ 793 ZPO). Примусове виконання рішення про накладення штрафу здійснюється за загальними правилами примусового виконання грошових вимог згідно з § 802a ZPO, однак кошти, що були стягнені, надходять не кредиторю, а зараховуються на користь держави [7].

Оскільки матеріальної зацікавленості кредитора у даному випадку не виникає, це не означає, що у нього не може бути певних очікувань щодо розміру накладеного штрафу: на це звернув увагу Вищий регіональний суд Гамбурга. Заявник у справі був незадоволений штрафом у розмірі 2000 євро, накладеним судом у відповідь на чергове порушення

наказу, хоча останнє порушення і було кваліфіковано як «легка недбалість». Заявник вважав штраф занадто низьким, подав скаргу та вимагав більшого штрафу, який не повинен бути меншим за 10 000 євро, але Регіональний суд Гамбурга відхилив скаргу та передав справу до Вищого регіонального суду Гамбурга [8]. Однак апеляційну скаргу було визнано неприйнятною, оскільки права заявника в даному випадку не були порушені.

Суд із посиланням на попередню судову практику інших вищих регіональних судів, відійшов від неї та вказав, що законодавство не встановлює обов'язку заявника у справі про накладення адміністративного стягнення вказувати розмір штрафу. Ця відмінність у доведенні розміру адміністративного штрафу відрізняється від змагальної (позовної) процедури, коли доводиться розмір збитків. Апеляційний суд, врешті розмежував можливість оскарження розміру штрафу кредитором:

1) якщо заявник (кредитор) не вказував у заяві про накладення штрафу його очікуваний розмір, він позбавляється права оскарження присудженого розмірі, у такому випадку кредитор залишає санкцію на вільний розсуд суду. Мета правового захисту скажника повністю досягається самим фактом застосування адміністративного стягнення;

2) якщо кредитор запропонував суду накласти штраф у певному розмірі (оскільки це процесуальним законом не заборонено, скажник має на це право, однак не зобов'язаний) або принаймні вказав міні-

мальну суму, тоді він має певні (мінімальні) очікування щодо розміру дисциплінарного стягнення, яке буде накладено, тобто його мета правового захисту виходить за рамки просто накладення будь-якого штрафу взагалі. Якщо суд зменшить суму, кредитор не досягне очікувань щодо мети правового захисту, тому з цього приводу оскаржити розмір штрафу може і сам кредитор [9].

Висновки. Процесуальне законодавство Німеччини не встановлює розмірів штрафу, тому суд обирає санкцію в межах граничних розмірів, керуючись принципом пропорційності, зокрема, залежно від економічного становища свідка, ступеня порушення ним процесуальних обов'язків, важливості правового питання та свідчень для вирішення справи тощо.

Саме тому законодавство не зобов'язує заявника при поданні заяви про накладення штрафу, визначати його точний розмір, адже це відноситься до повноважень суду, який за власним внутрішнім переконанням, враховуючи всі обставини, призначає штраф у межах. Зазначення у прохальній частині розміру штрафу може бути навіть небажаним, оскільки в такому випадку суд буде позбавлений можливості встановити більший розмір штрафу. Саме для цього суд має провести слухання, з'ясувати позицію особи, що притягається до відповідальності, та надати можливість подати докази на її підтвердження (наприклад, щодо поважності невиконання рішення через хворобу).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Berner Felix. Prävention durch Zivilverfahrensrecht? *Zeitschrift für das gesamte Verfahrensrecht – GVRZ*. 2024. Volume 7. Issue 1. DOI: <https://doi.org/10.9785/gvrz-2024-070102>.
2. Blomeyer Arwed. Unterlassungsanspruch, Unterlassungstitel und die Bestrafung nach § 890 ZPO / Festschrift für Ernst Heintz zum 70. Geburtstag am 1. Januar 1972. DOI: 10.1515/9783110907629-045.
3. Eissing Rahel. Die Durchsetzung von Unterlassungsansprüchen nach § 890 ZPO im Spannungsfeld der materiellrechtlichen und prozessualen Erledigung Unter besonderer Berücksichtigung einer zeitlich beschränkten Erledigungserklärung. *Schriften zum Prozessrecht (PR)*, Volume 241. 2016. 219 p.
4. SG München, Beschluss vom 18.10.2022 – S 58 AS 2796/18. URL: <https://www.gesetze-bayern.de/Content/Document/Y-300-Z-BECKRS-B-2022-N-32771>.
5. Bayerisches LSG Beschluss vom 18.06.2013 – L 2 R 175/13 B. URL: https://www.haufe.de/recht/deutsches-anwalt-office-premium/bayerisches-lsg-beschluss-vom-18062013-l-2-r-17513-b_idesk_PI17574_HI5067923.html/
6. BGH Beschluss vom 23.10.2003 – I ZB 45/02. URL: https://www.haufe.de/recht/deutsches-anwalt-office-premium/bgh-beschluss-vom-23102003-i-zb-4502_idesk_PI17574_HI1090802.html.
7. Code of Civil Procedure as promulgated on 5 December 2005 (Bundesgesetzblatt (BGBl., Federal Law Gazette) I page 3202; 2006 I page 431; 2007 I page 1781), last amended by Article 1 of the Act dated

10 October 2013 (Federal Law Gazette I page 3786) and Book 10 last amended by Article 1 of the Act of 5 October 2021 (Federal Law Gazette I, p. 4607). URL: https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_zpo/englisch_zpo.html

8. Hanseatisches Oberlandesgericht Hamburg 15. Zivilsenat, 03.04.2023 – 15 W 5/23. URL: <https://www.landesrecht-hamburg.de/bsha/document/JURE230045099>.

9. Christian Gerd Kotz. Ordnungsmittelantrag gemäß § 890 Abs. 1 Satz 1 ZPO ist zu beziffern : *Rechtsanwälte Kotz GbR*. 2. Juni 2023. URL: <https://www.ra-kotz.de/ordnungsmittelantrag-gemaess-890-abs-1-satz-1-zpo-ist-zu-beziffern.htm>.